

קוֹנְטְרָס

סֵדֶר לְבַחֹר

יִוָּרָה דְרָךְ נְכוֹנָה וְסֵדֶר קַל לְבַחֹרֵי יְשִׁיבָה
אִיף לְהַצְלִיחַ בְּיָמֵי בַחֲרוּתָם.

בְּנוֹי וּמְיֻסָּד עַל־פִּי דְבָרֵי

רַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, אֹר הַגְּנוּז וְהַצָּפוֹן

בוֹצִינָא קְדִישָׁא עֲלָאָה, אֲדוּנְנוּ, מוֹרְנוּ וְרַבֵּנוּ

רַבִּי נַחֲמָן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ

וְעַל־פִּי דְבָרֵי תַלְמִידוֹ, מוֹרְנוּ הַגָּאוֹן

הַקְּדוֹשׁ, אֹר נִפְלָא, אֲשֶׁר כָּל רִז לֹא אָנִיס לִיה

רַבִּי נִתָּן מְבַרְסֵלְב, זְכוּתוֹ יִגָּן עָלֵינוּ

וּמְשַׁלֵּב בְּפִסּוּקֵי תוֹרָה, נְבִיאִים, כְּתוּבִים וּמֵאֲמָרֵי

חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים מְגַמְרָא וּמְדַרְשִׁים וְזֵהר הַקְּדוֹשׁ

הוֹבָא לְדַפּוּס עַל־יְדֵי

חֲסִידֵי בְרֵסֵלְב

עִיה"ק יְרוּשָׁלַיִם תּוֹבֵב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אֵין לָךְ הַצְּלָחָה
לְבַחֵוּר כְּמוֹ שְׁחֵי עִם סֵדֶר: הוֹלֵךְ
לִישׁוֹן בְּזִמְן, קָם מֵהַשְּׁנָה בְּזִמְן, אוֹכֵל
בְּזִמְן, וְלוֹמֵד בְּזִמְן, וְאִז יִהְיֶה בְּחֹר
מְצָלַח, כִּי אֵין לָךְ הַצְּלָחָה כְּמִי שֵׁישׁ
לוֹ סֵדֶר בְּחַיִּים.

(אמרי-מוהרא"ש חלק ב' תתקסו)

קונטרס

סדר לבחור

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר (קֹהֶלֶת יב, א): "וַיִּזְכֹּר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בַּיָּמִים בַּחֲוֹרְתֶיךָ, עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יָמֵי הַרְעָה, וְהִגִּיעוּ שָׁנִים, אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָהֶם חֶפֶץ", אֹמְרִים עַל זֶה חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שַׁבַּת קנא:): זֶה יָמֵי זְקֵנָה; בַּחֲוֹר צָעִיר אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֶת הָאִשֶׁר שָׁיֵשׁ בְּיָדוֹ, בְּדֶרֶךְ כָּלל בַּחֲוֹר הַנִּמְצָא בִּישִׁיבָה, חוֹשֵׁב שֶׁהוּא בְּבֵית-סֵהַר. כְּתוּב בְּסִפְרֵי מוֹסֵר: בֵּית-הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל, בֵּית-הַמְּדַרְשׁ לְלַמֵּד, זֶה גֶן-עֵדֶן לְצַדִּיקִים וּבֵית-סֵהַר לְרָשָׁעִים. צַדִּיק יוֹדֵעַ שֶׁכָּל דָּקָה שֶׁהוּא נִמְצָא בְּבֵית-הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל וּבְבֵית-הַמְּדַרְשׁ לְלַמֵּד, הוּא בְּגֶן-עֵדֶן, בְּרִגְעַ שְׂיוּצָא מִבֵּית-הַכְּנֶסֶת וּבֵית-הַמְּדַרְשׁ, הוּא כְּבָר נִמְצָא בְּגִיהֲנוּם. וְלִהְפֹךְ — רָשָׁעִים חוֹשְׁבִים שְׁבֵית-הַכְּנֶסֶת וּבֵית-הַמְּדַרְשׁ זֶה בֵּית-סֵהַר, כָּל יוֹם

הם הולכים ללמד ולהתפלל בכבודות עצומה,
 בדיוק כשור המובל לשחיטה, שצריכים למשכו.
 כך הרשעים קשה להם מאד לבוא לבית-הכנסת
 להתפלל ולבית-המדרש ללמד, כי אינם יודעים
 מעלת זה הענין, וחושבים שזהו בית-סֵהר,
 ומחזיקים אותם שם בעל כרחם. חכמינו
 הקדושים אומרים (ילקוט בלק תשעא): מה הנחלים
 הללו בני-אדם יורדים לתוכם כשהם טמאים,
 וטובלים ועולים טהורים, כך בתי כנסיות ובתי
 מדרשות, בני-אדם נכנסים לתוכם כשהם מלאים
 עוונות ויוצאים מלאי מצוות. רואים אדם, שבר
 מינן, נטמא בכל מיני טמאות, אם רק נכנס
 למקוה, כבר מטהר את עצמו. מגלים חכמינו
 הקדושים (עין ברכות טז): כמו-כן אדם המלא
 עברות, בר מינן, אם רק נכנס לבית-הכנסת
 להתפלל ולבית-המדרש ללמד, הוא יוצא מלא
 מצוות. כל ברכה שאדם מברך את הקדוש-ברוך-
 הוא, כל תפלה, כל תחנון שאדם מבקש ומתחנן
 מלפניו יתברך, הוא מקיים בזה מצות עשה של
 "וּבֹרַךְ תְּדַבֵּק" (דברים י, כ), להיות דבוק בהקדוש-
 ברוך-הוא, כל למוד שאדם לומד תורה, זו מצות
 עשה. ולכן אדם בזמן קצר יכול לקנות לעצמו

סדר לבחור

רמא

כָּל-כֶּן הַרְבֵּה מְצוּת שְׁלֵא תֵאָר וְשַׁעַר כָּלֵל, אֲבָל
בְּחֹר צָעִיר אֵינּוּ יוֹדֵעַ מַה יֵּשׁ לְפָנָיו, שְׁכָל הָעוֹלָם
כָּלוּ לְפָנָיו. וְאֵלּוּ כְּשֶׁמְגִיעַ לְגִיל הַזְקָנָה, אִזּוּ בְּקִשֵׁי
יְכוּל לְלַכֵּת, בְּקִשֵׁי זוֹכֵר, בְּקִשֵׁי מְתַפְקֵד, וְאִזּוּ כְּבָר
מֵאַחֵר, מִסִּכֵּן רוֹאֵה לְפָנָיו אֵיךְ הַחַיִּים פָּרְחוּ וְנִכְנָסוּ
בְּדַכְאוֹן, עָבַר כְּשִׁבְעִים שָׁנָה בְּזֵה הָעוֹלָם, וְחָלְפוּ
חַיָּיו עִם הָרוּחַ, וְחֹשֵׁב לְעֲצָמוֹ: "אֵף פַּעַם לֹא
סִימַתִּי מִשָּׁךְ שִׁבְעִים הַשָּׁנָה שְׁלֵי חֲמִשָּׁה חֲמִשֵׁי
תוֹרָה, שְׁשָׁה סְדְרֵי מְשָׁנָה, בְּבִלִּי, יְרוּשָׁלַּיִם,
תּוֹסֶפֶתָא, רַמְבַּ"ם, טוֹר, שְׁלַחַן עָרוּךְ, סְפָרֵי
הַמְדַרְשִׁים, מְדַרְשׁ רַבָּה וְתַנְחוּמָא, מְכִילְתָא, סְפָרָא
סְפָרֵי וְכוּ', סְפָרֵי הַזְהָר וְהַתְקוּנִים, וּמְכָל שְׁכֵן שְׁלֵא
סִימַתִּי סְפָרֵי קַבָּלָה וְחִסִּידוֹת וּמוֹסָר" וְכוּ' וְכוּ';
מִסִּכֵּן, הוּא צָרִיךְ לְלַכֵּת עִם מַקָּל, בְּקִשֵׁי אוֹכֵל,
בְּקִשֵׁי יָשֵׁן, כְּמֵאֲמָרָם ז"ל (שַׁבַּת קִנְבִּי): זָקֵן, כָּל
גְּבִשׁוּשִׁית עָפָר נִדְמִית לוֹ כְּהָר גְּבִהָ, בְּמִקוֹם שְׁתִּי
רַגְלִים הוֹלֵךְ בְּשִׁלְשׁ, שְׁזָה הַמַּקָּל, אֵינּוּ לוֹ שְׁנַיִם,
בְּקִשֵׁי יְכוּל לְאָכֵל, הַכֹּל הוֹלֵךְ לוֹ בְּקִשֵׁי, מִסִּכֵּן
שׁוֹכֵחַ הֵיכֵן הוּא, שָׁם אֶת חֲפָצָיו וְכוּ'; וְאֵת גְּדֵל
הַצֶּעֶר הַזֶּה שֵׁישׁ לְזָקֵן, אֵף אֶחָד בְּעוֹלָם אֵינּוּ יְכוּל
לְתֵאָר, עַד שֶׁמְגִיעַ לְעֵת זְקָנָתוֹ, וְאִזּוּ כְּבָר מֵאַחֵר.
וְלִכֵּן לֹא בַחֲנָם שְׂאוֹמֵר הַחֲכָם מְכָל הָאָדָם: "וּזְכוֹר

אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֵי בַּחֲוֵרְתֶיךָ, עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יָמֵי
 הָרָעָה, וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָהֶם
 חֶפֶץ", שֶׁהֵם יָמֵי הַזְקָנָה. אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (סֵפֶר-
 הַמִּדּוֹת, תְּשׁוּבָה, סִימָן עג): הָעֲבוֹדוֹת שֶׁאָדָם עוֹבֵד אֶת
 ה' בְּבַחֲרוּתוֹ, כָּל יוֹם עֹרְכוּ יָקָר מִשָּׁנִים שֶׁל עֲבוֹדָה
 לְעֵת זְקָנְתּוֹ. יוֹם אֶחָד שֶׁל בַּחֲוֵר שׁוֹהַ כַּמָּה שָׁנִים
 שֶׁל יָמֵי הַזְקָנָה. וְלָמָּה? כִּי בְּיָמֵי הַזְקָנָה, מִסִּכָּן אֵין
 לוֹ כְּבֹד בְּרָרָה, הוּא רוֹאֶה אֶת הַמִּיתָה לְפָנָיו עֵינָיו,
 הוּא כְּבֹד חֲלָשׁ, אֵינוֹ יָכוֹל לְלַכֵּת, צָרִיךְ לְתַמְךָ
 עֲצָמוֹ בְּמִשְׁהוֹ, אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ, אֵינוֹ רוֹאֶה טוֹב, אֵינוֹ
 מְתַפְקֵד כְּשׁוֹרָה, מָה שֶׁאֵין כֵּן בַּחֲוֵר צָעִיר אִם יֵשׁ
 לוֹ שִׁכְלָה, לוֹקַח עֲצָמוֹ בִּידָיִם, אֵף שֶׁהֵיִצֵּר הָרַע
 בּוֹעֵר בּוֹ מְאֹד מְאֹד, וְעַקֵּר הֵיִצֵּר הָרַע שֶׁל בַּחֲוֵר זֶה
 לְשֵׁרֵף אֶת הַזְמַן הַיָּקָר, כִּי אִם בַּחֲוֵר הָיָה יוֹדֵעַ
 יְקָרַת הַזְמַן, הָיָה שׁוֹמְרוֹ בְּמְאֹד מְאֹד, כִּי אֵין אֲבֻדָּה
 כְּאֲבֻדַּת הַזְמַן, וַיֵּשׁ מֵאֹמֵר הַחֲכָם: "אָדָם דּוֹאֵג עַל
 אֲבוֹד דָּמָיו וְאֵינוֹ דּוֹאֵג עַל אֲבוֹד יָמָיו, דָּמָיו
 חוֹזְרִים, יָמָיו אֵינָם חוֹזְרִים"; אִם אֲבֵד אָדָם מָמוֹן,
 מְחַר יְרוּיַח שׁוֹב וְאוּלַי יוֹתֵר, אֲבָל אִם אָדָם אֲבֵד
 אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, אֵף פֶּעַם לֹא יִחְזֹר לוֹ. וְדַבֵּר זֶה אֵין
 יְכוּלִים לְהַחֲדִיר בְּשִׁכְלוֹ שֶׁל בַּחֲוֵר. כִּי אֵיכָשֶׁהוּ
 בַּחֲוֵר עֲדִין צָעִיר, וְחוֹשֵׁב שֶׁהוּא חָכָם, וּבִאֲמַת אֵין

סדר לבחור

רמג

לו עדין נסיון החיים. ואמר צדיק אחד: אדם הזה צריך להולד בגיל שבעים וכך לחזור אחרנית עם השנים: ששים ותשע, ששים ושמונה וכו', עד גיל שנה, אז היה ערך לשנותיו, כי כשמגיע לגיל שבעים, גיל שיבה, יש לו כבר שכל, ונוכח לראות שכל החיים שוים בקלפת השום, וכל מה שאדם טורח בזה העולם היא טרחת שוא, ועמל לרוח, כי לא נותר מהאדם, אלא מה שזוכה ללמד תורה בכל יום, שהתורה היא חכמתו יתברך, וכשאדם לומד תורה, הוא נכנס בתוך חכמתו יתברך. וככל שלומד יותר — מזקין יותר ומחכים יותר, ולכן אומר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות למוד, סימן י'): כל ידיעה במשפטי התורה הן מצוות שבין אדם לחברו, הן מצוות שבין אדם לקונו, הידיעה הזאת בעצמה היא הצלחת הנפש; זה אם אדם היה נולד בגיל שבעים, ויורד עם השנים לששים ותשע, ששים ושמונה וכו', עד גיל שנה, אז היה לו שכל רב, אך דא עקא, שהתינוק נולד בגיל אפס, ומתחיל לחיות שעה, שעתים, יום, שבוע, חדש, שנה, שנתים, שלש וכו', כמה שכל יש לתינוק?! והנה כשמלאו לו שבעים שנה, אז מגיע לשכל האמת, לשיבה,

שיודע להעריך את שנותיו ושעותיו היקרות. וזה הדבר הקשה ביותר להסביר לבחורים צעירים. ולכן "סדר לבחור", על זה צריכים סיעתא דשמיא.

בבחור צעיר כשמגיע לגיל בר מצוה, בו ביום נכנסת בו תשוקה עצומה להקדוש-ברוך-הוא, פי שלש-עשרה שנים היה אצלו היצר הרע, והנה ביום בר המצוה, שאז הוא נכנס בעל מצוות, בא אליו היצר טוב, אבל היצר הרע חזק יותר ממנו, הוא כבר שלש-עשרה שנים אצלו, והצליח להכנס בו היטב היטב, והילד שוכב, אינו רוצה ללמד ולהתפלל ולקיים מצוות, הוא עקשן גדול, אינו רוצה לעשות מאומה. והנה בא יצר טוב קטן, ובקשי יכול להתמודד עם היצר הרע הגדול, עם כל זאת כתוב בזהר (פרק ב', דף צח.), על יום הבר מצוה נאמר (תהלים ב, ז): "אני היום ילדתיך", היום הזה נולדת. ולכן אנו רואים, שכל ילד כשמגיע לגיל שלש-עשרה ומניח תפלין, מתעוררת בו תשוקה עצומה לעבד את הקדוש-ברוך-הוא, לשרתו יתברך, ולקיים את המצוות, ללמד תורה, ונכנס בו חשק עז להיות צדיק. אבל

תכף-ומיד כשעובר היום שלו, שזהו יום בר-
 המצוה, אז מתחיל החשק להתקרר. אך אם יש
 לבחור חברים טובים, שלוקחים עצמם בידיים,
 ולומדים תורה בהתמדה גדולה, מקימים את
 המצוות בשמחה עצומה, מתפללים בחיות
 ובדבקות ובקול, אזי גם הוא ימשך אחריהם, אבל
 אם יש לו חברים רעים, שסתם מפטפטים,
 שורפים את הזמן, מסתובבים בלי תכלית, גם הוא
 ילך אחריהם. ולכן זו המלחמה הקשה ביותר
 מגיל בר מצוה עד גיל החתונה, אלו השנים
 הגורליות ביותר לבחור, למשך כל ימי חייו. מצד
 אחד — בוער לבו מאוד מאוד להיות גם-כן צדיק,
 רוצה להיות דבוק באין סוף ברוך הוא, רוצה
 להוריד את השכינה בעולם, רוצה לעבד את
 הבורא תברך שמו, ומצד שני — יש בו יצרים
 קשים, היצר הרע בוער בו להכשילו בעברות.

ומהיכן זה מתחיל? משעמום. וכמאמרם ז"ל
 (פתבות נט.): הבטלה מביאה לידי שעמום ולידי
 זמה; אבל אם אדם כבר בגיל בר מצוה מתעורר
 ואומר: "אני מחליט עכשו להיות עובד ה',
 צדיק", שום דבר בעולם אינו יכול למנעו. אבל

עליו להיות עקשן גדול על זה, כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן מח), שבעבודת השם יתברך צריכים להיות עקשנים מאד, פי מאד קשה לקחת על עצמו על תורה ועל מצוות, אבל אם אדם נוטל על עצמו, לא יארך זמן רב ויוכח שאין זה על כלל, כי אין דבר טוב יותר מלמוד תורה, ללמד בכל יום מקרא — פרשת שבוע שנים מקרא ואחד תרגום, באפן שיסיים בכל שבוע את הפרשה עם רש"י, שזו סגלה ליראת שמים. ואומרים חכמינו הקדושים (ברכות ח'): כל המשלים פרשיותיו עם הצבור, משלימים לו ימיו ושנותיו.

וכן לומד משניות, אשר אין עוד למוד שמוציא את האדם מן השאל תחתית כלמוד משנה. משנה"ה אותיות נשמ"ה, אפלו אם נשמתך פגומה מאד, אמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן יט): אפלו אותן האנשים, שנכשלו בעברות חמורות, אם יקחו עצמם בידיים ללמד בכל יום כף וכף חק ולא יעבר, התורה תוציאם מהשאל תחתית, ומקבל אצל אנשי שלומנו, שפך וכף זה ח"י פרקים משניות, כי רבנו ז"ל נתן לכמה מאנשי

סדר לבחור

רמז

שְׁלוֹמֵנוּ, וּבְתוֹכָם לְמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל תְּקוּן לֹאמַר בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִים מְשָׁנִיּוֹת, כְּמוֹבָא (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן קפ"ה); וְאָמַר הָאֵר"י ז"ל, שֶׁזֶּה מְסַגֵּל לְהַרְג אֶת הַיֵּצֶר הָרַע שְׁלוֹ, וְאֵין זֶה קָשָׁה כְּלָל, אִם רַק עוֹשִׂים לְעֶצְמָם חֵק — אָנִי גֹרֵם שֶׁשָּׂה פְּרָקִים בְּבִקְרָה, שֶׁשָּׂה פְּרָקִים אַחַר הַצְּהָרִים וְשֶׁשָּׂה פְּרָקִים בְּעֶרְב, לֹא יְשִׁימוּ לֵב כְּלָל שְׂזָכוּ לְסִיִּים ח"י פְּרָקִים מְשָׁנִיּוֹת, אֲשֶׁר זֶה לֹא אוֹרֵךְ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרִים דְּקוֹת לְגֵרֵם שֶׁשָּׂה פְּרָקִים בְּכָאן וְשֶׁשָּׂה פְּרָקִים בְּכָאן וְכוּ', וְאֵזִי תוֹרֵם לְנִשְׁמָתוֹ בְּבִקְרָה עֲשָׂרִים דְּקוֹת, אַחַר הַצְּהָרִים עֲשָׂרִים דְּקוֹת, וּבְעֶרְב עֲשָׂרִים דְּקוֹת, וְכֵן זוֹכֶה לְגֵרֵם בְּכָל יוֹם ח"י פְּרָקִים מְשָׁנִיּוֹת, שֶׁזֶּה הוֹרֵג אֶת הַיֵּצֶר הָרַע. דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמַר (תְּהִלִּים ל, ד): "הַעֲלִיתָ מִן שָׁאוֹל נַפְשִׁי", דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת אָמְרוּ, שֶׁזֶּה רָאשֵׁי תְבוּת: מְשַׁנָּה, שֶׁעַל-יָדֵי לְמוֹד מְשַׁנָּה נִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ: "הַעֲלִיתָ מִן שָׁאוֹל נַפְשִׁי", שֶׁאֶפְלוּ שֶׁנִּפְשָׁךְ בְּתוֹךְ הַשָּׁאוֹל תַּחֲתִית, תִּזְכֶּה לְצֵאת מִשָּׁם. וְכֵתוּב בְּמִדְרָשׁ תַּלְפִּיּוֹת, שֶׁאֲשֶׁר בֶּן יַעֲקֹב יוֹשֵׁב עַל פֶּתַחַו שֶׁל גֵּיהֵנוֹם, וּמִי שֶׁזָּכָה לְגֵרֵם מְשָׁנִיּוֹת, אֵינּוּ נוֹתֵן לוֹ לְהַכְנִס שָׁם, וְאֶפְלוּ מִלְּאֲכֵי חֲבָלָה מוֹשְׁכִים אוֹתוֹ לְגֵיהֵנוֹם בְּאֶמְרָם: "מְקוֹמְךָ לְהִשְׁרֹף כָּאֵן", אֲשֶׁר בֶּן יַעֲקֹב אֵינּוּ מְנִיחוֹ. וְאָמַר

החיד"א, שנה מרמז בפסוק (בראשית מט, כ):
 "מֵאֲשֶׁר שָׁמְנָה לַחֲמוֹ", שְׁמֹנֶה אוֹתִיּוֹת מִשְׁנָה,
 אֲשֶׁר בֶּן יַעֲקֹב מְמַנֶּה עַל לְמוּד מִשְׁנִיּוֹת. וְלִכֵּן
 אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה ז', סִימָן
 ג'): אֵין הַגְּלִיּוֹת מִתְּפַנְסוֹת אֶלָּא בְּזִכּוֹת מִשְׁנִיּוֹת;
 וְעַל-כֵּן זֶהוּ דְבַר גָּדוֹל מְאֹד לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם
 מִשְׁנִיּוֹת, וּבְפֶרֶט בְּחוֹר צְעִיר שְׂאִין לוֹ עֲדִין שׁוֹם
 דְּאֲגוֹת, אִם הוּא עֵקֶשׁן גָּדוֹל לְגֵרֵס ח"י פְּרָקִים
 מִשְׁנִיּוֹת יִצְלִיחַ מְאֹד.

תלמוד — עקר הלמוד זה גמרא. אומר רבנו
 ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ריד): תלמוד זה
 גימטריה הקלפה לילי"ת, שמכשלת את הבחור
 בכל מיני הרהורים והסתכליות רעות. למוד גמרא
 שורף את הקלפה הזו. ולכן אנו רואים שהסמ"ך-
 מ"ם יתן לאדם ללמד הכל אבל לא גמרא, ולמה?
 פי גמרא"א ראשי תבות: ג'בריאל, מ'יכאל, ר'פאל,
 א'וריאל, מי שלומד גמרא הד' מלאכים הללו
 מסבבים אותו, ומזה מפחד הסמ"ך-מ"ם. ולכן
 שם הס"מ זה ראשי תבות: ס'יום מ'סכת א'ין
 ל'עשות — סמא"ל, פי מאד מפחד שבחור צעיר
 יזכה לסיים מסכתא אחת. וכן מסכת"ת אותיות פת

ס"מ, אם בחור זוכה לסיים מסכת, הוא שורף את כל הכתות של מלאכי חבלה ששלח אליו הס"מ; כי כשאדם פוגם בפגם הברית, רחמנא לצלן, במחשבות רעות, בהרהורים רעים, בהסתכליות אסורות, במעשים מגנים, מתדבקים בו הקלפות, אבל אם לומד גמרא, שורף את כל הקלפות. ולכן בחור צריך ללמד גמרא, דף גמרא רש"י ותוספות, אשר זה מאיר את הנפש. ולכן על בחור מנח חוב ללמד שני שעורים גמרא בכל יום: שעור בעיון — זו המסכת שלומד בישיבה, עליו לחזור על הסגיא מאה פעמים ואחת, למד בשבוע דף גמרא או שני דפים, יחזור על זה מאה ואחת פעמים, באפן כשיזכה לעשות סיום מסכתא, זכה לסיים את המסכת הזו מאה פעמים ואחת, ובזה הרג את הס"מ, כי ס"מ שנה מאה, ואם מוסיפים עוד אחד — כבר התגבר על הס"מ. מלבד זאת לעשות לעצמו שעור בבקיאות, לקחת מסכת ברכות, ולגרס דף אחר דף, פרק אחר פרק בגרסה, עד שיזכה לסיים מסכת זו, ויתחיל מסכת שבת, וילמדה עד שיסימה, ויתחיל מסכת ערובין ויסימה, ויתחיל פסחים ואחר-כך ראש השנה, יומא, ספה וכו', עד שיזכה לסיים את כל הש"ס.

וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: מִי שְׁזוּכָה לְסִיּוּם אֶת הַש"ס,
 מִמְּשִׁיךְ עָלָיו צָלָם אֱלֹקִים. וּמוֹבָא בְּדַבְרֵי הָאָר"י
 ז"ל: אִם יֵשׁ לַיהוּדֵי צָלָם אֱלֹקֵי, הִקְלָפוֹת מִפְּחָדִים
 מִמָּוֶה, וְלֹא יִגְשׁוּ אֵלָיו, וּמֵאִיר עָלָיו אוֹר גְּדוֹל מְאֹד,
 אוֹר הַחֲשֵׁמ"ל, שְׁעוֹלָה גִימְטְרִיָּה מִלְבוּ"ש, כִּי
 הַחֲשֵׁמ"ל הוּא מִלְבוּשׁ הַנְּשָׂמָה.

מִלְבַּד זֹאת, אִם אָדָם זוֹכָה, עוֹשֶׂה לְעֲצָמוֹ עוֹד
 שְׁעוֹר קָטָן לְבָנוֹת לְעֲצָמוֹ בִּי"ת, וְגוֹרֵם קָצֵת בְּבָלֵי,
 קָצֵת יְרוּשְׁלָמִי, קָצֵת תּוֹסֶפְתָּא, זֶה הַבַּיִת הַנִּנְצָחִי
 שְׁלוֹ. רוֹאִים בְּעוֹלָם הַגִּשְׁמִי וְהַחֲמָרִי הַזֶּה, מֵהִי
 תְּכִלִּית הָאָדָם, וּמָה חֲפָצוֹ וּרְצוֹנוֹ? אֵינֶן לָךְ אָדָם
 שְׂאִינּוֹ רוֹצֶה שְׂיִהְיֶה לוֹ בַּיִת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד רוֹצֶה
 בַּיִת. עַד כְּדֵי כֶּף, שְׂאוּמָרִים חֲכָמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (יְרוּשְׁלָמִי מוֹעֵד קָטָן ב, ד): שְׂמַחָה לְאָדָם בְּשַׁעֲהָ שְׂדָר
 בְּתוֹךְ שְׁלוֹ. הַשְּׂמַחָה הַכִּי גְדוֹלָה לְאָדָם, שֵׁשׁ לוֹ
 הַדִּירָה שְׁלוֹ, וְאֵינָנו תְּלוּי בְּאַחֲרִים, וְאִם מְדַבֵּר פֶּה
 בְּגִשְׁמִיּוֹת, בְּזֶה הָעוֹלָם הָעוֹבֵר, שְׂהֵנָה אֲנַחְנוּ פֶה
 וְהֵנָה אֲנַחְנוּ יוֹצְאִים מִפֶּה, הֵנָה אֲנַחְנוּ בַּחֲוָרִים
 צְעִירִים, הֵנָה אָנוּ מְתַחַתְנִים, וְהֵנָה נַעֲשִׂינוּ אֲבוֹת,
 וְהֵנָה אָנוּ מְתַחַתְנִים יְלָדִים, וְהֵנָה יוֹלִיכּוּ אוֹתָנוּ
 לְקָבֵר, כָּל-כֶּף מֵהָר חוֹלְפִים הַחַיִּים. כִּי הַחַיִּים

סדר לבחור

רנא

פורחים ואינם עומדים, הנה יום והנה לילה, הנה שבוע, הנה חודש והנה שנה. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה צו, סימן ב'): "כצל ימינו על הארץ" (דברי הימים-א' כט, ו), והלואי כצלו של כחל או כצלו של אילן, אלא כצלו של עוף בשעה שהוא עף; החיים פורחים ביעף. ולכן בחור צעיר אינו יודע יקרת הזמן שיש בידו, אם יקבל על עצמו לבנות לעצמו בית נצחי, מלבד כל הלמודים שלו, שיטל על עצמו ללמד עוד קצת בכל יום לבנות לבנה על לבנה, אבן על אבן — בי"ת, קצת גמרא בבלי, קצת גמרא ירושלמי, קצת גמרא תוספתא, שזה ראשי תבות בי"ת, אין עוד דבר יפה יותר מזה, שאדם יוצא מזה העולם, ומחכה לו כבר בי"ת נפלא בעולם הבא. ואמר רבנו ו"ל (שיחות הר"ן, סימן כו), שבעולם הבא מזכירים לו את כל אשר למד בזה העולם, אפלו הוא לומד ושוכח, למעלה מזכירים לו הכל. ולכן אם לומדים בכל יום בבלי, ירושלמי, תוספתא, בונים לעצמם בית, ויש היכן להפגס בעולם העליון.

וכן בחור צעיר שלומד פוסקים בכל יום,

פָּרַק, שְׁנַיִם, שְׁלֹשָׁה רַמְבַּ"ם, סִימָן או שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה טוֹר בֵּית יוֹסֵף וְשִׁלְחַן עֲרוּף, אָזִי בְּמִשְׁפַּח בְּמֵה שְׁנַיִם זוֹכָה לְגַמֵּר רַמְבַּ"ם, טוֹר וְשִׁלְחַן עֲרוּף, זו תְּמַצִּית תּוֹרָה שְׁבַע-לִפְּהָ, שְׂיַדַע אֶת הַהֲלָכָה. וְלָכֵן רַמְבַּ"ם טוֹר וְשִׁלְחַן עֲרוּף — רָאשֵׁי תַבּוֹת: שׁוּט"ר, מִי שְׁלוּמָדָם בְּכָל יוֹם, יֵשׁ לוֹ שׁוּט"ר הַשּׁוֹמְרוֹ, שֶׁלֹּא יֵצֵא מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה. וְלָכֵן הִזְהִירָנוּ רַבֵּנוּ ז"ל מְאֹד מְאֹד עַל לְמוֹד שְׁלִיחַן עֲרוּף. וְאָמַר (שִׁיחוֹת-הַר"ן, סִימָן כ"ט), שְׁכָל יְהוּדֵי מְחַיֵּב לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם פּוֹסְקִים. וְכֵן אָמַר (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק א', סִימָן רפ"ו): מִי שְׁלוּמָד פּוֹסְקִים נַעֲשֶׂה בַעַל-הַבַּיִת בְּעוֹלָם; אֵיזָה יִפִּי שֶׁל בַּחֲוֹר הַמְּנַצֵּל אֶת זְמַנּוֹ וְלוּמַד תּוֹרָה, הוּא נִזְהָר לְקוּם מִקְדָּם, קוֹפֵץ לְמִקְוֵה וְטוֹבֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר מוֹהַר"ן ז"ל, שֶׁהַנְּשִׂמָה אֵינָה חוֹזֶרֶת לְאָדָם, אֲלֹא עַל-יְדֵי טְבִילַת מִקְוֵה, וְהַבְּטִיחַ מוֹהַר"ן ז"ל, שְׁכָל מִי שֶׁיִּלֵּךְ בְּכָל יוֹם לְמִקְוֵה בְּשִׁבִיל הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא, יֵשׁ לוֹ תִקְוָה לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל. וְאַחֲרֵי-כֵן אָמַר בְּרִכּוֹת הַתּוֹרָה, שְׁנֵה מְדֹאֲרֵיתָא, וּמַכִּין אֶת עֲצָמוֹ לְתַפְלָה, מִתְּפַלֵּל בְּמִנְיָן, אֲשֶׁר אֵין עוֹד דְּבַר יוֹתֵר חָשׁוּב מִתְּפִלָּה בְּצַבּוֹר, שְׁאוּמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּרִכּוֹת ח.): אֵימְתִי עֵת רְצוֹן? בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַצַּבּוֹר מִתְּפַלְּלִים. וְאוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן,

חלק א', סימן נה): צַבֵּר רָאשֵׁי תְבוֹת: צ'דִּיקִים, בִּינוּנִים, ר'שָׁעִים, כְּשֶׁמֶתְפַלְלִים בְּצַבֹּר, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵינוֹ מְדַקְדֵּק עַל אֶף אֶחָד, כִּי כְּשִׁיחִיד מִתְפַּלֵּל, מְדַקְדֵּקִים עָלָיו אִם צָדִיק הוּא אוֹ רָשָׁע וְכוּ', אֲבָל אִם מִתְפַּלְלִים בְּצוּתָא עִם הַצַּבֹּר, כָּל הַתְּפִלוֹת עוֹלוֹת לְמַעְלָה. וְאֶדְרָבָה, אִם אָדָם מְרַגֵּשׁ שֶׁהוּא פוֹשֵׁעַ יִשְׂרָאֵל, אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (עֵין פְּרִיתוֹת ו:): כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֵין בָּהּ מִתְּפִלַּת פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל — אֵינָה תְּפִלָּה. וְכֵמוֹ בְּסִמְּנֵי הַקְּטוֹרֶת, הַהֶכְרַח שֶׁיְהִיָּה גַם חֵלְבָנָה, שְׁנוּדָף הַיְמָנָה רֵיחַ רַע, כֶּךָ בַתְּפִלָּה, כְּשֶׁגַם רָשָׁע מִתְּפַלֵּל עִם הַכָּלָל, יֵשׁ בְּזֶה חֲשִׁיבוֹת. וְלָכֵן כָּל מִי שֶׁחָשׂ עֲצָמוֹ רָשָׁע, חֵס וְשָׁלוֹם, יִתְפַּלֵּל בְּמִנְיַן שִׁחְרִית, מְנַחָה, עֲרֻבֵית וְחֲצוֹת, עֵת חֲצוֹת הוּא זְמַן גָּדוֹל מְאֹד, שֶׁאָדָם יוֹשֵׁב מוּל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (אֵיכָה ב, ט): "שִׁפְכִי כַּמִּים לִבִּי נֹכַח פְּנֵי הַוְיָה", אֲשֶׁר זֶה נֶאֱמַר עַל עֵת חֲצוֹת (עֵין זֵהר); אָדָם רוֹאֶה אֹז אֶת הַשְּׂכִינָה. וְאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ן, חֵלֶק א', סִימָן נד), שֶׁהַזְּמַן הַכִּי טוֹב לְהַתְּבוּדָד אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּלְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ, זֶה בְּעֵת חֲצוֹת, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר (תְּהִלִּים עז, יז): "אֲזַכְּרָה נְגִינָתִי בְּלִילָה עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיִּתְּפֶשׂ רוּחִי", אֹז הוּא

הַזְמַן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר. וְכֵן אוֹמְרִים חַכְמֵינוּ הַקְדוֹשִׁים
 (בְּרִכּוֹת ג'): מָה הָיָה הַהֶפְרָשׁ בֵּין דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְכָל
 הַמְּלָכִים? אֵלָּא כָּל הַמְּלָכִים יָשְׁנוּ עַל מִטּוֹתֵיהֶם,
 וְדָוִד הַמֶּלֶךְ פָּתוּב אֶצְלוֹ (תְּהִלִּים קיט, סב): "חֲצוֹת
 לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֵי צְדָקָךְ", יֵצֵא
 לַחוּץ וְהִסְתַּכַּל עַל הַשָּׁמַיִם, וְאָמַר (תְּהִלִּים ח, ד): "כִּי
 אֶרְאֶה שָׁמַיִךְ מִעֲשֵׂי אֲצַבְעוֹתֶיךָ, יָרַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר
 כּוֹנְנִת", דָּוִד הַמֶּלֶךְ יֵצֵא לַחוּץ, וְרָאָה אֶת הַיָּרַח
 וְהַכוֹכָבִים, וְשָׁר כָּל הַלְּיָלָה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת
 לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלִכֵּן זָכָה לְהִגִּיעַ לְמָה
 שֶׁהִגִּיעַ, שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֵא מְשִׁיחַ. אוֹמֵר רַבֵּנוּ ז"ל
 (לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן, חֶלֶק ב', סִימָן פג): מָה זֶה מְשִׁיחַ? עַל
 שֵׁם מְשִׁיחַ אֱלֹמִים, מְשִׁיחַ יִפְתַּח לָנוּ אֶת הַפֶּה,
 שְׁנוּכַל כִּלְנוּ לְדַבֵּר אֶל הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כִּי
 עֲכָשׁוּ כִלְנוּ אֱלֹמִים, אֲבָל מְשִׁיחַ יִפְתַּח עֵינֵינוּ
 וְנִתְחִיל לְהִתְבוּנֵן אֲשֶׁר מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְאִין
 שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, אוֹ אִז יִקְיִם
 הַפְּסוּק (צְפַנְיָה ג, ט): "כִּי אִז אֶהְפֹּךְ אֶל עַמִּים שָׁפָה
 בְּרוּרָה לְקִרְא כָּלֵם בְּשֵׁם ה'"; יִדְבְּרוּ כָּלֵם אֶל
 הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיִקְיִם (יִשְׁעִיָּה יא, ט): "וּמְלֹאָה
 הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' כַּמִּים לַיָּם מְכַסִּים", כָּלֵם יִרְאוּ
 אֶת הַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פָּנִים בְּפָנִים, "כִּי עֵינַי בְּעֵין
 יִרְאוּ בְּשׁוּב הַיָּי"ה צִיּוֹן".

סדר לבחור

רנה

ועל-כן בחור צעיר יש לפננו עולם מלא, ולא
בחנם שאמר החכם מכל האדם: "וזכר את
בוראיה בימי בחורתיה, עד אשר לא יבאו ימי
הרעה, והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם
חפץ", בחור צעיר איננו יודע מה מחכה לו
כשיהיה זקן, מי יודע אם לא יצרך לסים, רחמנא
לצלן, בבית חולים, מחבר לכלי הנשמה,
אינפוזיה, לדיאליזה, ושאר מיני מכוונות, רחמנא
לצלן, או יסבל על הלב, על הכליות, ושאר חלקי
הגוף רחמנא לישזבן. אבל אם יש לאדם שכל,
ומרגיל עצמו בעת בחרותו, כשבוער בו היצר
הרע לבלות את הזמן, והולך ומתבודד להקדוש-
ברוך-הוא, ומרגיל עצמו לדבר אליו יתברך
בשפת האם שלו, על זה אומר אליהו הנביא (תנא
דבי אליהו, פרק טו): לפי שכל המרבה שיחות
ותפלות, הם המלוים אותו לבית עולמו; מי
שמתבונן על ישישים גלמודים הגרים לבדם
בדירתם וכו', ומכל שכן כשמכניסים אותם לבית
אבות וכו', ובקשי בא מישהו לבקרם וכו', אין
להם עם מי לדבר, הבדידות ממש הורגת אותם,
ומבקשים את נפשם למות בכל יום, והם שרויים
בדפאון פנימי, ומהיכן זה בא? כי לא הרגילו

עצמם בהיותם צעירים לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, אם היו רגילים בזה מימי קטנותם, אז לא היו צריכים אף אחד, אלא תמיד היו מדברים אליו יתברך, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן כה): ההתבודדות היא מעלה עליונה מהכל, והינו שאדם מספר להקדוש-ברוך-הוא כל העובר עליו בגשמיות וברוחניות, וכך אינו צריך את אף אחד, יש לו תמיד את הקדוש-ברוך-הוא, והוא הכי מאשר בחיים. ואפלו ברגע האחרון יוצאת נשמתו עם תפלה. וכן לגבי למוד התורה, אומר התנא הקדוש (אבות ו, ט): אין מלוים לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד. זה מה שנשאר לאדם. אבל בחור צעיר אינו מבין דבר זה, וחושב: יש לי עוד זמן, וממילא את שנותיו הטובות והבריאות ביותר מבלי בהכל ובריק.

לזאת ראו לקחת עצמכם בידיכם, ותעשו לעצמכם סדר נפלא, "סדר לבחור", ואז תזכו להצלחה גדולה בימי הבחרות, כי בלי סדר, הבחור מבהל ומבלבל לגמרי. וכן ראו להקפיד

על הנקיון, שרבנו ז"ל הזהיר על כך מאד, הן על נקיות גופו, הן על נקיות מלבושו, הן על נקיות מטתו, וכל הד' אמות שלו שיהיו נקיים. ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קכז): הבגדים תובעים את האדם אם הם קרועים ואינם שלמים; וכן אומרים חכמינו הקדושים (שבת קיד.): כל תלמיד חכם שנמצא רכב על בגדו — חייב מיתה; צריכים לשמר מאד לילה תמיד בבגדים נקיים, והגוף צריך להיות נקי, שלא יצא ממנו ריח רע. וכן המטה צריכה להיות נקיה ברוחניות ובגשמיות, בלא עברות רחמנא לצלן. וכן יקפיד שיהיה נקי סביבו בשיבה, אכלת — תנקה אחריו, ואז תראה שהשיבה תשאר נקיה וכו'.

אם כל אחד ידאג לעצמו, שהוא ינקה את ד' אמותיו, אז יזכו כלם למקום נקי. ועל כלם, בחור צריך לשמע בקול ראש הישיבה, שזה הרבי שלו, אשר אומרים חכמינו הקדושים (אבות ד, יב): מורא רבך כמורא שמים, וכן צריכים לצית למשגיח. ואם תחדירו בעצמכם דבורים אלו, אז תצליחו מאד בימי הבחירות, ועליכם יאמר: "שמח בחור בילדותו ויטיב לבך" (קהלת יא, ט). כי תדעו איך לבלות את הזמן היקר, ותהיו המאשרים

סדר לְבַחֵר

רנח

וְהַמְצִלָּחִים בְּיֹתֵר בְּחַיִּים; אֲשֶׁרִי מִי שְׂמִכְנִים
דְּבוּרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ תוֹךְ לְבוֹ.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!